

Ffurflen flynyddol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2026

Datganiad cyfrifyddu 2025-26 ar

Cyngor Cymuned Talsarnau

gyfer:

Enw'r corff:

	Blwyddyn yn dod i ben		Nodiadau a chanllawiau
	31 Mawrth 2025 (£)	31 Mawrth 2026 (£)	Talgrynwch yr holl ffigurau i'r £ agosaf. Peidiwch â gadael unrhyw flychau yn wag ac adrodd balansau o £0 neu ddim. Rhaid i bob ffigur gytuno â'r cofnodion ariannol sylfaenol ar gyfer y flwyddyn berthnasol.
Datganiad o incwm a gwariant/derbyniadau a thaliadau			
1. Balansau a ddygwyd ymlaen	10,974	24,118	Cyfanswm y balansau a'r cronfeydd wrth gefn ar ddechrau'r flwyddyn fel y'u cofnodwyd yn y cofnodion ariannol. Rhaid cytuno i linell 7 y flwyddyn flaenorol.
2. (+) Incwm o drethiant/ardoll leol	34,000	34,000	Cyfanswm yr incwm a dderbyniwyd/i'w dderbyn yn ystod y flwyddyn o drethi lleol (praesept) neu ardoll/cyfraniad gan brif gyrff.
3. (+) Cyfanswm derbyniadau eraill	8,405	13,492	Cyfanswm yr incwm neu'r derbyniadau a gofnodwyd yn y llyfr arian minws y symiau sydd wedi'u cynnwys yn llinell 2. Yn cynnwys grantiau cymorth, dewisol a reffeniw.
4. (-) Costau staff	2,310	2,379	Cyfanswm y gwariant neu'r taliadau a wneir i ac ar ran yr holl weithwyr. Cynnwys cyflogau a chyflogau, lwfansau trethadwy, TWE a Gogledd Iwerddon (cyflogeion a chyflogwyr), cyfraniadau pensiwn a chostau terfynu. Eithrio ad-dalu treuliau allan o boced.
5. (-) Ad-daliadau llog benthyciad / cyfalaf	0	0	Cyfanswm gwariant neu daliadau cyfalaf a llog a wnaed yn ystod y flwyddyn ar fenthycia allanol (os o gwbl).
6. (-) Cyfanswm taliadau eraill	14,951	24,624	Cyfanswm y gwariant neu'r taliadau fel y'u cofnodir yn y llyfr arian parod minws costau staff (linell 4) a llog benthyciad / ad-daliadau cyfalaf (linell 5).
7. (=) Balansau a gariwyd ymlaen	24,118	44,607	Cyfanswm y balansau a'r cronfeydd wrth gefn ar ddiwedd y flwyddyn. Rhaid hafal i (1 + 2 + 3) - (4 + 5 + 6).
Datganiad o falansiâu0			
8. (+) Dyledwyr	0	0	Cyfrifon incwm a gwariant yn unig: Rhowch werth y dyledion sy'n ddyledus i'r corff ar ddiwedd y flwyddyn.
9. (+) Cyfanswm arian parod a buddsoddiadau	24,118	44,607	Pob cyfrif: Swm yr holl gyfrifon banc cyfredol ac adneuo, daliadau arian parod a buddsoddiadau a ddeler ar 31 Mawrth. Rhaid i hyn gytuno â'r balans llyfr arian cysoni yn unol â'r cysoni banc.
10. (-) Credydwyr	0	0	Cyfrifon incwm a gwariant yn unig: Rhowch werth yr arian sy'n ddyledus gan y corff (ac eithrio benthycia) ar ddiwedd y flwyddyn.

11. (=) Balansau a gariwyd ymlaen	24,118	44,607	Dylai cyfanswm y balansau fod yn hafal i linell 7 uchod: Rhewch gyfanswm (8+9-10).
12. Cyfanswm asedau sefydlog ac asedau tymor hir	108,485	115,485	Gwerth cofrestr asedau a buddsoddi yr holl asedau sefydlog ac unrhyw asedau hirdymor eraill a ddelir ar 31 Mawrth.
13. Cyfanswm y benthyca	0	0	Balans cyfalaf sy'n ddyledus ar 31 Mawrth o'r holl fenthyciadau gan drydydd partion (gan gynnwys PWLB).

Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Rydym yn cydnabod fel aelodau'r Cyngor, ein cyfrifoldeb am sicrhau bod system gadarn o reolaeth fewnol, gan gynnwys paratoi'r datganiadau cyfrifyddu. Rydym yn cadarnhau, hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2026:

	Cytuno?		Mae 'OES' yn golygu bod y Cyngor:	Pecyn Cymorth
	Ydw	Na*		
1. Mewn ymgynghoriad â'r gymuned, rydym wedi datblygu gweledigaeth a phwrpas ar gyfer y Cyngor ac wedi defnyddio'r weledigaeth hon i lywio cynlluniau, cyllideb a gweithgareddau'r Cyngor.	✓		Wedi ymgynghori â'r gymuned ac wedi canolbwyntio ei gweithgareddau i ddiwallu anghenion y gymuned	A, C
2. Rydym wedi mabwysiadu Cod Ymddygiad ar gyfer aelodau a swyddogion ac wedi gweithredu cynllun hyfforddi priodol ar gyfer aelodau i sicrhau bod pob cynghorydd yn deall eu rôl a'u cyfrifoldebau.	✓		Sicrhau bod cynghorwyr yn deall ac yn gyfarparu i gyflawni eu rolau a'u cyfrifoldebau.	B
3. Rydym wedi sicrhau ein bod yn cyhoeddi'r wybodaeth y mae'n ofynnol i'r Cyngor ei chyhoeddi yn ôl y gyfraith yn electronig, ar ei wefan yn [insert name of website].	✓		Yn dryloyw am ei weithgareddau ac yn darparu i'r cyhoedd yr holl wybodaeth sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith	A, C, D, E
4. Rydym wedi cymryd pob cam rhesymol i sicrhau bod y Cyngor yn cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau perthnasol wrth arfer ei swyddogaethau, gan gynnwys cyflogi staff a thalu lwfansau i aelodau.	✓		Dim ond pethau y mae ganddo'r pŵer cyfreithiol i'w gwneud ac wedi cydymffurfio â chodau ymarfer a safonau yn y ffordd y mae'n gwneud hynny	
5. Rydym wedi mabwysiadu rheolau sefydlog, rheoliadau ariannol a themau cylch gorchwyl ac yn sicrhau bod y rhain yn cael eu dilyn wrth gynnal busnes gan gynnwys swyddogaethau a ddirprwywyd i bwyllgorau.	✓		Wedi mabwysiadu rheolau a gweithdrefnau i lywodraethu sut mae'r Cyngor yn cynnal ei fusnes, gan gynnwys caffael nwyddau a gwasanaethau.	B, E
6. Rydym wedi rhoi trefniadau ar waith ar gyfer: - Rheolaeth ariannol effeithiol gan gynnwys gosod a monitro cyllideb y Cyngor a pharatoi a chymeradwyo'r cyfrifon blynyddol - Cynnal a diogelwch cofnodion cyfrifyddu a chofnodion ariannol eraill cywir a chyfredol - Nodi rhwymedigaethau, ymrwymadau, digwyddiadau a thrafodion posibl a allai gael effaith ariannol ar y Cyngor.	✓		Cyfrifo ei ofyniad cyllidebol yn unol â'r gyfraith ac yn monitro ei sefyllfa ariannol yn briodol trwy gydol y flwyddyn ac wedi paratoi a chymeradwyo ei gyfrifon yn unol â deddfwriaeth	D

* Cynhwyswch esboniad ar gyfer unrhyw atebion 'Na'

7. Rydym wedi cynnal system ddigonol o reoli mewnlol a rheoli risg, gan gynnwys: • mesurau sydd wedi'u cynllunio i atal a chanfod twyll a llygredd gan gynnwys gweithdrefnau wedi'u dogfennu'n glir ar gyfer awdurdodi a gwneud taliadau • asesu a rheoli'r risgiau sy'n wynebu'r Cyngor • system ddigonol ac effeithiol o archwilio mewnlol ac adolygu effeithiolrwydd y trefniadau hyn.	✓		Gwneud trefniadau priodol a derbyn cyfrifoldeb am ddiogelu'r arian cyhoeddus a'r adnoddau yn ei gyfrifoldeb gan gynnwys trefnu person cymwys, yn annibynnol ar y rheolaethau a'r gweithdrefnau ariannol, i roi barn wrthrychol ar a yw'r rhain yn diwallu anghenion y corff.	D, E
8. Rydym wedi cymryd camau priodol ar yr holl faterion a godwyd mewn adroddiadau blaenorol o archwilio mewnlol ac allanol.	✓		Ystyried a chymryd camau priodol i fynd i'r afael â gwendidau/materion a ddygwyd i'w sylw gan archwilyr mewnlol ac allanol.	D, E
9. Rydym wedi darparu cyfle priodol i arfer hawliau etholwyr yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.	✓		Wedi rhoi cyfle i bob person sydd â diddordeb archwilio cyfrifon y corff fel y nodir yn yr hysbysiad o archwilio a gyhoeddwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol.	E
10. Pŵer Cymhwysedd Cyffredinol – Mae'r Cyngor wedi penderfynu mabwysiadu'r Pŵer Cymhwysedd Cyffredinol a nodir yn Neddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021	✓		Yn bodloni'r meini prawf cymhwysedd i arfer y Pŵer Cymhwysedd cyffredinol	E

Nodiadau datgelu ychwanegol

Cynnwys yma unrhyw ddatgeliadau ychwanegol y mae'r Cyngor yn ystyried eu bod yn angenrheidiol i gynorthwyo dealltwriaeth y darlennydd o'r datganiad cyfrifyddu a/neu'r datganiad llywodraethu blynyddol.

Darperir y wybodaeth ganlynol i gynorthwyo'r darlennydd i ddeall y datganiad cyfrifyddu a/neu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol

1. Gwariant o dan Adran 137 Deddf Llywodraeth Leol 1972

Mae adran 137(1) o Ddeddf 1972 yn caniatáu i'r Cyngor wario ar weithgareddau nad oes ganddo unrhyw bwerau penodol eraill ar eu cyfer os yw'r Cyngor o'r farn bod y gwariant er budd yr ardal neu unrhyw ran ohoni, neu bob un neu rai o'i thrigolion, ac y bydd yn dod â budd uniongyrchol iddi, ar yr amod bod y budd-dal yn gymesur â'r gwariant. Mae adran 137(3) hefyd yn caniatáu i'r Cyngor ysgwyddo gwariant at ddibenion elusennol penodol ac eraill. Yr uchafswm gwariant y gellir ei wneud o dan adran 137(1) a (3) ar gyfer y flwyddyn ariannol 2025-26 oedd £11.10 yr etholwr.

Yn 2025-26, gwnaeth y Cyngor daliadau gwerth cyfanswm o £ _____ Dim _____ o dan adran 137. Mae'r taliadau hyn wedi'u cynnwys yn 'Taliadau eraill' yn y Datganiad Cyfrifyddu.

2. Mae y taliad canlynol wedi cael ei wneud o dan Adran 145

Cwmni Seren £500
CFFI Meirionnydd £200
Plac Porffor Gwyneth Vaughan £200

Mae y taliad canlynol wedi cael ei wneud o dan Adran S19(3)

Pwyllgor Neuadd Bentref £2,000

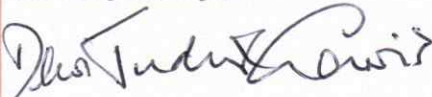
Mae y taliad uchod wedi cael ei gynnwys o fewn "taliadau eraill" l yn y Dtganiad Cyfrifydd

Cronfeydd Ymddiriedolaeth

Cronfeydd ymddiriedolaeth – Mae'r Cyngor yn gweithredu fel unig ymddiriedolwr ar gyfer cronfeydd / asedau ymddiriedolaeth ac yn gyfrifol amdanynt. Rydym yn eithrio trafodion sy'n gysylltiedig â'r ymddiriedolaethau hyn o'r Datganiad Cyfrifyddu. Yn rhinwedd ein hymddiriedolwr, rydym wedi cyflawni ein cyfrifoldeb mewn perthynas ag atebolrwydd dros y gronfa(au) gan gynnwys adrodd ariannol ac, os oes angen, archwiliad neu archwilio annibynnol.	Yd w	Na	Am hert hna sol X	Wedi cyflawni ei holl gyfrifoldebau lle mae'n unig ymddiriedolwr rheoli ymddiriedolaeth neu ymddiriedolaethau lleol.
--	---------	----	-----------------------------------	--

Cymeradwyaeth ac ardystio'r Cyngor

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am baratoir datganiadau cyfrifyddu a'r datganiad llywodraethu blynyddol yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 (y Ddeddf) a Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.

Ardystiad gan yr RFO Ardystiaf fod y datganiadau cyfrifyddu a gynhwysir yn y Ffurflen Flynyddol hon yn cyflwyno'n deg sefyllfa ariannol y Cyngor, a'i incwm a'i wariant, neu'n cyflwyno derbyniadau a thaliadau'n briodol, yn ôl y digwydd, ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2026.	Cymeradwyaeth gan y Cyngor Rwy'n cadarnhau bod y datganiadau cyfrifyddu a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hyn wedi'u cymeradwyo gan y Cyngor o dan gyfeirnod cofnodion:
	Cyfeirnod cofnodion: NO. 8
Llofnod RFO: 	Llofnod y Cadeirydd:

* Cynhwyswch esboniad ar gyfer unrhyw atebion 'Na'

Enw: ANNWEN HUGHES	Enw: DEWI. JUDOK. LEWIS
Dyddiad: 13.07.2026	Dyddiad: 13.07.2026

Adroddiad archwilio mewnol blynyddol i:

Enw'r corff:

Cyngor Cymuned Talsarnau

Mae archwiliad mewnol y Cyngor, gan weithredu'n annibynnol ac ar sail asesiad o risg, wedi cynnwys cynnal asesiad dethol o gydymffurfio â gweithdrefnau a rheolaethau perthnasol y disgwylir iddynt fod ar waith yn ystod y flwyddyn ariannol sy'n dod i ben 31 Mawrth 2026.

Mae'r archwiliad mewnol wedi'i gynnal yn unol ag anghenion y Cyngor a'r sylw arfaethedig. Ar sail y canfyddiadau yn y meysydd a archwiliwyd, crynhoir casgliadau archwilio mewnol yn y tabl hwn. Nodir isod amcanion rheolaeth fewnol a'r casgliadau archwilio mewnol ynghylch a oedd, ym mhob agwedd arwyddocaol, yr amcanion rheoli canlynol yn cael eu cyflawni trwy gydol y flwyddyn ariannol i safon sy'n ddigonol i ddiwallu anghenion y Cyngor.

	Cytuno?				Amlinelliad o'r gwaith a wnaed fel rhan o'r archwiliad mewnol (NB nid oes angen os cyflwynir adroddiad archwilio mewnol manwl i'r corff)
	Ydw	Na*	Amhe rthna sol	Heb ei gwmpasu **	
1. Mae llyfrau cyfrif briodol wedi'u cadw'n briodol trwy gydol y flwyddyn.	✓				
2. Mae rheoliadau ariannol wedi'u bodloni, taliadau wedi'u cefnogi gan anfonebau, cymeradwywyd gwariant a chyfrifwyd TAW yn briodol.	✓				
3. Asesodd y corff y risgiau sylweddol i gyflawni ei amcanion ac adolygu digonolrwydd y trefniadau i reoli'r rhain.	✓				
4. Mae'r gofyniad blynyddol am y praesept/ardoll/galw am adnoddau yn deillio o broses gyllideb ddigonol, roedd cynnydd yn erbyn y gyllideb yn cael ei fonitro'n rheolaidd, ac roedd cronfeydd wrth gefn yn briodol.		✓			Rhannol – gweler yr adroddiad am ragor o wybodaeth
5. Derbyniwyd incwm disgwyliedig yn llawn, yn seiliedig ar brisiau cywir, wedi'i gofnodi'n briodol a'i fancio'n brydlon, a chyfrifwyd TAW yn briodol.	✓				
6. Cefnogwyd taliadau arian parod bach yn briodol gan dderbyniadau, cymeradwywyd gwariant a chyfrifwyd TAW yn briodol.			✓		
7. Talwyd cyflogau i weithwyr a lwfansau i aelodau yn unol â chontractau/cymeradwyaethau cofnodion, a chymhwyswyd gofynion PAYE a NI yn briodol.	✓				

* Cynhwyswch esboniad ar gyfer unrhyw atebion 'Na'

8. Roedd cofrestrau asedau a buddsoddiadau yn gyflawn, yn gywir ac yn cael eu cynnal yn briodol.	✓				
--	---	--	--	--	--

	Cytuno?				Amlinelliad o'r gwaith a wnaed fel rhan o'r archwiliad mewnlol (NB nid oes angen os cyflwynir adroddiad archwilio mewnlol manwl i'r corff)
	Ydw	Na*	Amhe rthna sol	Heb ei gwmpasu **	
9. Cynhaliwyd cysoni cyfrifon banc cyfnodol a diwedd blwyddyn yn briodol.	✓				
10. Paratowyd datganiadau cyfrifyddu a baratowyd yn ystod y flwyddyn ar y sail gyfrifyddu gywir (derbyniadau a thaliadau/incwm a gwariant), cytunwyd ar y llyfr arian, cefnogwyd gan lwybr archwilio digonol o gofnodion sylfaenol, a lle bo'n briodol, cofnodwyd dyledwyr a chredydwyr yn briodol.	✓				
11. Cronfeydd ymddiriedolaeth (gan gynnwys ymddiriedolaethau elusennol). Mae'r Cyngor wedi cyflawni ei gyfrifoldebau fel ymddiriedolwr.			✓		

Ar gyfer unrhyw ardaloedd risg a nodwyd gan y Cyngor (rhestrwch unrhyw ardaloedd risg eraill isod neu ar daflenni ar wahân os oes angen) roedd rheolaethau digonol yn bodoli:

	Cytuno?				Amlinelliad o'r gwaith a wnaed fel rhan o'r archwiliad mewnlol (NB nid oes angen os cyflwynir adroddiad archwilio mewnlol manwl i'r corff)
	Ydw	Na*	Amhe rthna sol	Heb ei gwmpasu **	
12.					
13.					
14.					

* Os yw'r ymateb yn 'na', nodwch y goblygiadau a'r camau sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael ag unrhyw wendid mewn rheolaeth a nodwyd (ychwanegwch daflenni ar wahân os oes angen).

** Os nad yw'r ymateb wedi'i gwmpasu, nodwch pryd y gwnaed y gwaith archwilio mewnlol diweddaraf yn y maes hwn a phryd y cynlluniwyd nesaf, neu os nad oes angen sylw, rhaid i archwilio mewnlol esbonio pam lai.

[Mae fy nghanfyddiadau manwl a'm hargymhellion a dynnaf at sylw'r Cyngor wedi'u cynnwys yn fy adroddiad manwl i'r Cyngor dyddiedig _____ Mehefin 2026 _____.] * Dileu os nad oes adroddiad wedi'i baratoi.

* Cynhwyswch esboniad ar gyfer unrhyw atebion 'Na'

Cadarnhad archwilio mewnol

Rwy'n cadarnhau, fel archwilydd mewnol y Cyngor, nad ydw i wedi bod yn rhan o rôl reoli na gweinyddol o fewn y corff (gan gynnwys paratoi'r cyfrifon) nac fel aelod o'r corff yn ystod blynyddoedd ariannol 2025-25 a 2026-26. Rwyf hefyd yn cadarnhau nad oes unrhyw wrthdaro buddiannau ynglŷn â'm penodiad.

Enw'r person a gynhaliodd yr archwiliad mewnol: Eva Chan Williams

Llofnod y person a gynhaliodd yr archwiliad mewnol: *E C Williams*

Dyddiad: 01/06/2026